JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

L. A. GEELHOED

23 päivänä helmikuuta 2006 [1]

I Johdanto

1. Tässä kanteessa komissio pyytää yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että ottamalla työhön kaksi henkilökohtaista tuttavaansa ja myöntämällä heille etuoikeuksia toimikaudellaan komission jäsenenä Edith Cresson syyllistyi suosinnan harjoittamiseen tai ainakin törkeään huolimattomuuteen. Komissio väittää, että näin toimiessaan Cresson laiminlöi EY 213 artiklan 2 kohdassa ja EA 126 artiklan 2 kohdassa määrättyjä velvollisuuksiaan. [2] Näin ollen se pyytää yhteisöjen tuomioistuinta määräämään asianmukaisen taloudellisen seuraamuksen näiden perustamissopimusten määräysten viimeisen alakohdan mukaisesti.

2. Tämä kanne on lajissaan ensimmäinen, josta yhteisöjen tuomioistuin antaa ratkaisun. Aiempi kanne, jonka neuvosto nosti entistä komission jäsentä Martin Bangemannia vastaan virkanimityksestä, jonka tämä aikoi hyväksyä toimikautensa jo päätyttyä, peruutettiin. [3] Nyt esillä oleva asia tarjoaa siis yhteisöjen tuomioistuimelle ainutlaatuisen tilaisuuden selventää, mitä velvollisuuksia komission jäsenille EY 213 artiklan mukaan kuuluu. Yleensäkin yhteisöjen tuomioistuimen tuomio on merkityksellinen määriteltäessä vaatimuksia kaikille Euroopan unionin toimielimissä korkeissa viroissa toimiville henkilöille.

II Asiaan liittyvät oikeussäännöt

3. EY 213 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Komission jäsenet hoitavat tehtäväänsä täysin riippumattomina yhteisön yleisen edun mukaisesti.

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.

2 – Koska määräykset ovat täysin samanlaiset, tässä tekstissä viitataan ainoastaan EY 213 artiklan 2 kohtaan.

3 – Asia C-290/99, neuvosto v. Bangemann, poistettu tuomioistuimen rekisteristä 3.2.2000 annetulla määräyksellä (EYVL 2000, C 122, s. 17).

Tehtäväänsä hoitaessaan he eivät pyydä eivätkä ota ohjeita miltään hallitukselta tai muultakaan taholta. He pidättyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa. Jokainen jäsenvaltio sitoutuu kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättymään yrityksistä vaikuttaa komission jäseniin heidän hoitaessaan tehtäväänsä.

Komission jäsenet eivät saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa. Tehtäväänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja. Jos komission jäsen ei noudata näitä velvollisuuksiaan, yhteisön tuomioistuin voi neuvoston tai komission pyynnöstä päättää, että asiassa ilmenneiden seikkojen mukaan jäsen joko erotetaan tehtävästään 216 artiklan mukaisesti taikka että hänen oikeutensa eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin lakkaa."

4. EY 216 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Jos komission jäsen ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, yhteisöjen tuomioistuin voi neuvoston tai komission pyynnöstä päättää, että hänet erotetaan."

III Komission esittämät tosiseikat

5. Edith Cresson toimi Euroopan komission jäsenenä 24.1.1995–8.9.1999. Komission jäsenet jättivät yhdessä tehtävänsä 16.3.1999 mutta jatkoivat niiden hoitamista 8.9.1999 asti. Cressonin salkkuun komissiossa kuuluivat tiede, tutkimus ja kehittäminen, Yhteinen tutkimuskeskus (jäljempänä YTK) sekä henkilöresurssit, koulutus ja nuoriso. Tuohon aikaan kyseisistä aloista vastasivat komission pääosastot XII, XIII.D ja XXII sekä YTK.

6. Komission väite, jonka mukaan Cresson harjoitti toimikaudellaan suosintaa, perustuu kahden hänen tuttavansa, René Berthelot'n ja Timm Riedingerin, tapauksiin.

A *Berthelot'n tapaus*

7. Pian toimikautensa alettua Cresson ilmoitti haluavansa ottaa Berthelot'n henkilökohtaiseksi neuvonantajakseen. Berthelot, joka oli koulutukseltaan hammaslääkäri, asui tuolloin Ranskassa lähellä Châtellerault'ia, jonka kaupunginjohtaja Cresson oli. Ottaen huomioon, että Berthelot oli 66-vuotias ja että Cressonin kabinetti oli jo perustettu, hänen kabinettipäällikkönsä totesi, ettei komissiolla olisi mitään mahdollisuutta ottaa Berhelot'ta työhön. Siitä huolimatta Berthelot'lle tarjottiin joitakin kuukausia myöhemmin Cressonin pyynnöstä aluksi kuuden kuukauden työsopimusta pääosaston XII vierailevana tutkijana 1.9.1995 lähtien. Vaikka vierailevan tutkijan työ edellyttää, että kyseinen henkilö työskentelee jossakin komission tutkimuskeskuksista tai -yksiköistä, kävi ilmi, että Berthelot työskenteli pelkästään Cressonin henkilökohtaisena neuvonantajana. Alun perin kuuden kuukauden mittaista sopimusta jatkettiin lopulta helmikuun 1997 loppuun.

8. Berthelot'n palkkaa alennettiin huhtikuun 1996 lopussa vierailevii tutkijoihin sovellettavan eläkkeiden päällekkäisyyden kieltävän säännön mukaisesti hänen Ranskassa saamansa eläkkeen huomioonottamiseksi. Pian tämän jälkeen Berthelot'n nimiin kirjoitettiin Cressonin henkilökohtaisesta pyynnöstä 13 matkamääräystä, jotka lähetettiin komission hallinnolliseen yksikköön. Määräykset koskivat väitettyjä 23.5.–21.6.1996 tehtyjä työmatkoja Châtellerault'iin. Niiden perusteella Berthelot'lle maksettiin 6 930 euron korvaus. Berthelot siirrettiin 1.9.1996 lähtien ylempään palkkaluokkaan vierailevien tutkijoiden ura-alueella, mikä johti noin 1 000 euron palkankorotukseen. Korotus ylitti tuntuvasti eläkkeiden päällekkäisyyteen liittyvästä toimenpiteestä seuranneen palkanmenetyksen.

9. Pääosaston XII kanssa tehdyn sopimuksen päätyttyä Berthelot'lle tarjottiin vuodeksi uutta työsopimusta, tällä kertaa YTK:n vierailevana tutkijana. Tämä pidensi hänen työskentelyaikansa komissiossa kahteen ja puoleen vuoteen, vaikka vieraileva tutkija voidaan palkata enintään 24 kuukaudeksi.

10. Komission sisäisen tarkastuksen yksikkö pyysi 2.10.1997 Berthelot'lta toimintakertomuksia, jotka tämän olisi pitänyt toimittaa jo ensimmäisen työsopimuksensa päätyttyä. Yksikölle lähetetyt kertomukset olivat erittäin lyhyitä. Itse asiassa ne koostuivat eri tekijöiden laatimista muistioista, jotka Cressonin kabinetti oli koonnut.

11. Terveydellisistä syistä Berthelot pyysi 11.12.1997, että hänen työsopimuksensa päätettäisiin 31.12.1997. Pyyntö hyväksyttiin. Sen jälkeen Cresson kehotti kabinettipäällikköään etsimään ratkaisun sopimussuhteen jatkamiseksi Berthelot'n kanssa 1.1.1998 lähtien. Ratkaisuksi ehdotettiin hänen palkkaamistaan erityisneuvonantajaksi. Berthelot kuitenkin kieltäytyi työstä.

12. Berthelot kuoli 2.3.2000.

B *Riedingerin tapaus*

13. Riedingerille, joka on ammatiltaan liikejuristi, tarjottiin vuonna 1995 kolmea sopimusta Cressonin vastuulle kuuluvista komission yksiköistä. Ainakin kahta niistä tarjottiin Cressonin nimenomaisesta pyynnöstä.

14. Sopimukset koskivat seuraavia tehtäviä: 1) toteutettavuusanalyysi tutkimuslaitosten välisen verkoston perustamisesta Keski-Eurooppaan ja Euroopan yhteisöön, 2) Cressonin seuraaminen viralliselle vierailulle Etelä-Afrikkaan 13.–16.5.1995 ja raportin laatiminen siitä ja 3) alustava toteutettavuustutkimus Euroopan vertailevan oikeustieteen instituutin perustamisesta.

15. Vaikka talousarvioon oli kirjattu näihin kolmeen sopimukseen tarvittavat maksusitoumukset, niitä ei pantu täytäntöön eikä Riedingerille suoritettu niitä koskevia maksuja.

IV Asian käsittelyn vaiheet

A *Alustava tutkinta*

16. Ennen kuin EY 213 artiklaan perustuva komission kanne nostettiin, Berthelot'n ja Riedingerin tapauksista suoritettiin useita tutkimuksia eri elimissä. Komission kanne perustuu näiden tutkimusten tuloksiin.

17. Ensimmäisen tutkinnan teki Euroopan parlamentin alaisuuteen perustettu riippumaton asiantuntijakomitea. Sen tehtävänä oli laatia asiasta ensimmäinen kertomus, jossa oli aikomuksena "selvittää, missä määrin komissio toimielimenä tai komission jäsenet yksityishenkilöinä ovat erityisesti vastuussa hiljattaisista petoksiin, huonoon hallintoon tai nepotismiin liittyvistä esimerkeistä, jotka ovat tulleet esille parlamentin keskusteluissa tai näistä keskusteluissa esitetyissä väit-

teissä". Komitea totesi Berthelot'n tapauksesta 15.3.1999 laatimassaan kertomuksessa, [4] että siinä "on selvästi kyse suosinnan harjoittamisesta. Henkilö, joka ei ollut pätevä hänelle annettuihin tehtäviin, otettiin siitä huolimatta työhön. Työsuoritukset olivat määrältään, laadultaan ja asianmukaisuudeltaan ilmeisen riittämättömiä. Yhteisö ei saanut vastinetta rahoilleen". [5]

18. Riippumattoman asiantuntijakomitean kertomuksen perusteella 9.9.1999 toimikautensa aloittanut komissio päätti käynnistää uudistusprosessin, jonka tavoitteena oli ehkäistä komitean arvostelemia käytäntöjä ja parantaa komission sisäistä hallintoa ja rahoitusmenettelyjä. OLAF (Euroopan petostentorjuntavirasto) suoritti asiasta oman tutkintansa, jota koskeva kertomus valmistui 23.11.1999. Sen pohjalta aloitettiin kurinpitomenettelyt useita komission virkamiehiä ja toimihenkilöitä vastaan.

19. Komissio päätti 20.2.2001 aloittaa menettelyt Berthelot'lle aiheettomasti maksettujen varojen perimiseksi takaisin. Menettely koskee hänen oikeudenomistajiaan.

4 – Riippumaton asiantuntijakomitea, ensimmäinen kertomus syytöksistä, jotka koskevat petoksia, huonoa hallintoa ja nepotismia Euroopan komissiossa.

5 – Kertomuksen 8.1.35 kohta.

20. Komission hallinnon pääosasto ja myöhemmin 19.2.2002 perustettu IDOC (komission tutkinta- ja kurinpitoelin) suorittivat seuraavaksi jatkotutkinnat, jotka koskivat Riedingerin tapausta. IDOC teki Berthelot'n tapauksesta vielä kaksi tutkintaa, joista toinen koski pääosaston XII roolia ja toinen YTK:n osallisuutta. Tutkimusten aikana järjestettiin useita kuulemisia. Toimivaltaiset komission yksiköt ja sisäisistä uudistuksista vastaava komission jäsen Kinnock kutsuivat Cressonin kuultavaksi. Cresson kuitenkin halusi mieluimmin vastata kysymyksiin kirjallisesti. Riedingeriä koskeva raportti valmistui 8.8.2001. IDOC esitti 22.2.2002 raportin, jossa keskityttiin pelkästään Berthelot'n tapaukseen.

B *Komissiossa käyty Cressonia koskeva menettely*

21. Komission kollegio päätti 21.1.2003 osoittaa Cressonille väitetiedoksiannon (communication des griefs), joka koski mahdollisen EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvan menettelyn aloittamista. Tiedoksiannossa komissio väitti, että Cresson oli Berthelot'n ja Riedingerin tapauksissa laiminlyönyt komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksiaan. Se katsoi, ettei hänen toimintansa kummassakaan tapauksessa ollut perustunut yleiseen etuun, vaan pääasiassa siihen, että hän halusi suosia kahta henkilökohtaista tuttavaansa. Ainakaan Cresson ei ollut osoittanut asianmukaista

varovaisuutta jättäessään tarkistamatta, oliko sisäisiä menettelyjä näissä tapauksissa noudatettu. Tällä perusteella komissio syytti häntä tahallisesta tai ainakin törkeään huolimattomuuteen perustuvasta velvollisuuksien laiminlyönnistä.

22. Puolustautumisoikeuksien kunnioittamiseksi komissio päätti antaa Cressonille mahdollisuuden tutustua asiakirja-aineistoon ja pyysi tätä vastaamaan väitetiedoksiantoon. Tämän jälkeen Cressonin edustajan ja komission välillä käytiin laajaa kirjeenvaihtoa menettelyn ulottuvuudesta ja siitä, onko hänellä oikeus tutustua tiettyihin asiakirjoihin.

23. Cresson antoi 30.9.2003 vastauksen väitetiedoksiantoon. Ensisijaisesti hän kiistää EY 213 artiklan 2 kohdan olevan asianmukainen oikeusperusta väitetiedoksiannolle. Hän myös väittää tämän määräyksen loukkaavan perustavaa laatua olevia puolustautumisoikeuksiaan. Lisäksi hän toteaa, että tosiseikat, joista häntä syytetään, eivät kuulu tämän artiklan soveltamisalaan. Komission väitteitä ei ylipäätään ole näytetty toteen. Cresson moittii, että suosinnan ja törkeän huolimattomuuden käsitteet on väitetiedoksiannossa määritelty epätarkasti. Lopuksi Cresson vaatii 50 000 euron korvausta kurinpitomenettelyn hänelle aiheuttamista aineellisista ja henkisistä vahingoista.

24. Cressonin kirjallisten huomautusten perusteella komissio ehdotti uudestaan, että komission kollegio kuulisi Cressonia suoraan ja henkilökohtaisesti. Kuuleminen pidettiin 30.6.2004.

25. Komissio päätti 19.7.2004 pitämässään kokouksessa saattaa asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

C *Rikosoikeudenkäynti Belgiassa*

26. Samanaikaisesti tutkimusten ja komissiossa käydyn menettelyn kanssa Belgian oikeusviranomaiset järjestivät Berthelot'n tapauksesta rikostutkinnan. Menettely aloitettiin erään Euroopan parlamentin jäsenen tehtyä ilmoituksen henkilöistä, mukaan lukien Cressonista, joiden uskottiin sekaantuneen erilaisiin väärinkäytöksiin komissiossa. Komissio osallistui oikeudenkäyntiin asianomistajana.

27. Tutkintatuomari (juge d'instruction) harkitsi, voidaanko Cresson saattaa rikosoikeudelliseen vastuuseen seuraavista seikoista:

– Berthelot'n ottaminen vierailevaksi tutkijaksi komission työjärjestyksen vastaisesti, mikä voidaan luokitella väärennykseksi ja eturistiriidaksi suhteessa julkiseen virkaan (faux, usage de faux et prise d'intérêt)

– Berthelot'n toimintakertomukset – väärennys ja petos

– Berthelot'n matkamääräykset ja matkalaskut (décomptes de mission) – väärennys ja petos.

28. Oikeudenkäynnin seuraavassa vaiheessa syyttäjäviranomainen päätti kuitenkin luopua ensimmäisestä syytekohdasta sillä perusteella, että työhön ottaminen ei ollut yhteisön sääntöjen vastaista. Toinen syytekohta hylättiin, koska se ei kohdistunut Cressoniin. Kolmas kohta pidettiin aluksi voimassa, mutta lopulta sekin hylättiin.

29. Brysselin Tribunal de première instance, Chambre du conseil totesi 30.6.2004 antamallaan määräyksellä, ettei ollut perusteita rikosoikeudenkäynnin jatkamiselle syytettyjä vastaan (non-lieu). Erityisesti Cressonin osalta tuomioistuin huomautti, ettei kukaan väittänyt hänen olleen tietoinen kyseessä olevista tosiseikoista.

D *Asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa*

30. Komission kanne kirjattiin yhteisöjen tuomioistuimen rekisteriin 7.10.2004.

31. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– toteaa, että Cresson on laiminlyönyt EY 213 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan

– määrää, että Cressonin eläkeoikeudet ja/tai niihin liittyvät etuudet taikka muut vastaavat etuudet lakkaavat kokonaan tai osittain, ja komissio jättää yhteisöjen tuomioistuimen harkintaan näiden oikeuksien lakkaamisen laajuuden ja keston

– velvoittaa Cressonin vastaamaan oikeudenkäyntikuluista tässä oikeusasteessa.

32. Cresson vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– ensisijaisesti jättää komission kanteen tutkimatta

– toissijaisesti hylkää kanteen laittomana ja perusteettomana

– määrää komission luovuttamaan kokonaisuudessaan pöytäkirjat keskusteluista, joiden perusteella tämä toimielin päätti 19.7.2004 saattaa asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, sekä muut asiakirjat, jotka luetellaan vastaajan 26.4.2004 päivätyssä pyynnössä ja 5.10.2004 päivätyssä uudistetussa pyynnössä

– velvoittaa komission korvaamaan kaikki tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

33. Ranskan tasavalta hyväksyttiin 2.6.2005 annetulla yhteisöjen tuomioistuimen presidentin määräyksellä väliintulijaksi tukemaan Cressonin vaatimuksia suullisessa käsittelyssä työjärjestyksen 93 artiklan 7 kohdan mukaisesti.

34. Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi 9.9.2005 antamallaan määräyksellä Cressonin vaatimuksen, jonka mukaan komissio on velvoitettava antamaan Cressonille mahdollisuus tutustua asiakirjoihin, jotka liittyvät komission päätökseen aloittaa EY 213 artiklan 2 kohdan mukainen menettely häntä vastaan.

35. Komissio ja Cresson samoin kuin Ranskan tasavalta esittivät huomatuksensa 9.11.2005 pidetyssä suullisessa käsittelyssä.

V Osapuolten väitteet

A *Komissio*

1. EY 213 artikla

36. Komissio selittää, että EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuva kanne (entistä) komis-

sion jäsentä vastaan edellyttää, että tämä on laiminlyönyt komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia kyseisessä perustamissopimuksen määräyksessä tarkoitetulla tavalla. Komissio katsoo, että sen tehtävä on määrittää näiden velvollisuuksien sisältö ja laajuus yhteisöjen tuomioistuimen valvonnassa. Komission mukaan näitä velvollisuuksia on laiminlyöty silloin, jos komission jäsen ei toimi yleisen edun mukaisesti tai jos hän antaa henkilökohtaisten, yksityisten tai taloudellisten etujen vaikuttaa toimintaansa.

37. Tämän tulkinnan mukaan suosinnan harjoittaminen on vastoin yleistä etua eikä osoita komission jäsenen tehtävän edellyttämää kunniallisuutta ja pidättyvyyttä. Komissio määrittelee suosinnan harjoittamisen sekä yleisen edun että julkisen viran edellyttämän kunniallisuuden vastaiseksi teoksi tai asenteeksi, joka muodostuu etuoikeuden antamisesta (usein työhönotossa) henkilölle, jolla ei ole tarvittavaa kokemusta eikä pätevyyttä tai jonka kokemus on ilmeisen riittämätön täytettävänä olevaan toimeen, tai sellaisen etuoikeuden antamisesta, joka ei liity kyseiseen toimeen vaan siihen, että kyseessä on henkilökohtainen ystävä tai muu henkilö, jota halutaan palkita.

38. Komissio tähdentää, että komission jäsenet voivat tietyissä tapauksissa, erityisesti kabinetteja perustaessaan, käyttää laajaa harkintavaltaa. Muulloin heidän on noudatettava työhönottoa koskevia yhteisön sääntöjä, ja heidän velvollisuutensa on huolehtia erityisen tarkasti siitä, että tätä koskevat päätökset tehdään yleisen edun ja asiaan sovellettavien sääntöjen mukaisesti. Tämä velvollisuus ulottuu kaikkiin henkilön työhönottoa seuraaviin hallinnollisiin vaiheisiin, jotka koskevat esimerkiksi työsopimuksen jatkamista tai ylennyksiä.

2. Vastaus komission väitetiedoksiantoon saatuun Cressonin vastaukseen

39. Kanteessaan komissio vastaa Cressonilta väitetiedoksiantoon saamaansa vastaukseen.

40. Cresson kiistää EY 213 artiklan pätevyyden komission kanteen oikeusperustana ja väittää, ettei tässä määräyksessä tarkoitetulla menettelyllä ole mitään yhteyttä häntä vastaan esitettyihin väitteisiin. Cressonin mukaan kyseiseen määräykseen ei myöskään sisälly tehokasta oikeussuojakeinoa. Komissio sen sijaan pitää EY 213 artiklaa täysin asianmukaisena oikeusperustana kanteelleen. Tätä menettelyä voidaan verrata kansallisissa perustuslaeissa säädettyihin julkisen aseman väärinkäyttöä koskeviin menettelyihin. Näissä menettelyissä asia viedään suoraan valtion ylimmän oikeusasteen tuomioistuimeen, nimenomaan lisätakeiden tarjoamiseksi. Komission jäsenten käyttäytymisestä ja

toiminnasta on annettu erityissäännöksiä. Yhteisön virkamiehiin sovellettavat kurinpitosäännöt eivät koske heitä. Komissio katsoo, ettei EY 213 artiklassa ole sivuutettu oikeutta tehokkaaseen oikeussuojakeinoon. EY 213 artiklan 2 kohta koskee kaikkia komission jäsenille kuuluvia velvollisuuksia eikä pelkästään kyseisessä määräyksessä mainittuja esimerkkejä niistä.

41. Siitä Cressonin väitteestä, jonka mukaan IDOCin raportteja ei toimivallan puuttumisen takia voida käyttää väitetiedoksiannon perusteena, komissio huomauttaa, että hallinnolliset tutkinnat oli aloitettu jo ennen tämän yksikön perustamista. Väitetiedoksianto perustui sekä näihin tutkimukseen että IDOCin ja OLAFin raportteihin. Joka tapauksessa väitetiedoksiannon antoi Cressonille komissio eikä IDOC.

42. Komissio kieltää loukanneensa Cressonin puolustautumisoikeuksia, kuten tämä väittää. Hänen oikeudestaan oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa komissio toteaa, ettei EY 213 artiklassa mainita mitään määräaikaa ja ettei Cresson liioin ole osoittanut ajan kulumisen millään tavalla vaikuttaneen hänen puolustautumisoikeuksiinsa. Komissio katsoi aiheelliseksi noudattaa asianmukaista varovaisuutta, koska se joutui ensimmäisen kerran soveltamaan EY 213 artiklaa. Ei myöskään voida väittää, että EY 213 artiklassa määrätty menettely olisi epäoikeudenmukainen siksi, että se edellyttää yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön ja työjärjestyksen noudattamista. Ennen päätöstä asian saattamisesta yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ei tehty mitään Cressonin etujen vastaista päätöstä. Menettely ei vaikuttanut Cressonin oikeuteen saada tietää häneen kohdistettujen syytteiden perusteita. Cressonin vastauksesta väitetiedoksiantoon käy selvästi ilmi, että hän oli täysin tietoinen komission valituksista ja että hänelle oli varattu tilaisuus vastata niihin. Väitetystä puolueellisuudestaan komissio toteaa, ettei ole komission vaan yhteisöjen tuomioistuimen asia päättää, onko seuraamuksen määrääminen aiheellista. Asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden loukkaamisesta komissio toteaa, että Cressonilla on koko ajan ollut mahdollisuus tutustua itseään koskevaan asiakirja-aineistoon.

43. Belgiassa järjestetyssä rikostutkinnassa tehdyn päätöksen vaikutuksista komissio toteaa, että periaate "le pénal tient le disciplinaire en l'état", johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa asiassa François antamassaan tuomiossa,[6] tarkoittaa, että kurinpitomenettelyä on lykättävä siihen saakka, kunnes rikosoikeudenkäynti on saatettu päätökseen. Tätä periaatetta ei missään tapauksessa tulisi soveltaa komissioon, vaan yhteisöjen tuomioistuimeen, koska se toimii kurinpitoelimenä tässä yhteydessä. Komissio myöntää, että kurinpitoelintä eivät sido rikostuomioistuimen tosiseikoista esittämät toteamukset. Tästä ei kuitenkaan ole apua Cressonille, koska rikos-

6 – Asia T-307/01, François v. komissio, tuomio 10.6.2004 (Kok. 2004, s. II-1669).

oikeudenkäynnissä tehty päätös ei koske tässä menettelyssä käsiteltäviä tosiseikkoja, nimittäin Berthelot'n työhön ottamisessa ja hänen työsopimuksensa jatkamisessa sekä Riedingerin hyväksi tehdyissä toimenpiteissä ilmennyttä suosintaa. Komission mukaan rikostuomioistuimen päätöstä luopua Cressonia vastaan nostetuista syytteistä ei siten voida pitää oikeudellisena esteenä tälle kurinpitomenettelylle.

44. Komissio kiistää Cressonin väitteen de minimis -säännön sovellettavuudesta kyseessä oleviin rahasummiin. Mikäli väite ylipäätään on pätevä, se liittyy komission kanteen sisältöön eikä sen tutkittavaksi ottamiseen.

45. Cresson väittää, että komissiossa suoritetuissa tutkimuksissa tapahtui useita menettelyvirheitä. Hän viittaa siihen, että IDOCin perustamispäätöstä on rikottu, että IDOC tunkeutui OLAFin toimivallan alueelle, että IDOCin raportit olivat puutteellisia, että kurinpitomenettelyissä oli päällekkäisyyksiä ja että Riedingeriä koskevaa ongelmaa oli jo kertaalleen käsitelty Berthelot'n tapauksen yhteydessä. Komissio vastaa, ettei missään kohden ole osoitettu, miten nämä väitetyt virheet ovat vaikuttaneet Cressonin puolustautumisoikeuksiin. OLAFin suorittamaa tutkintaa koskevista Cressonin huomautuksista komissio toteaa, että tällä yksiköllä on yleiset valtuudet tutkia petosepäilyjä ja ettei sitä ole tarpeen erikseen valtuuttaa kutakin menettelyvaihetta varten. Komissiolla ei myöskään ollut mitään velvollisuutta ilmoittaa Cressonille yhteydenpidostaan OLAFiin. Tiettyjen kokousten yhteenvetoja ei liioin tarvinnut allekirjoittaa. Komissio ei ymmärrä, mitä merkitystä riippumattoman asiantuntijakomitean kertomuksen väitetyllä lainvastaisuudella on esillä olevassa asiassa, koska komission kanne perustuu sen omaan tosiseikkojen tutkintaan.

46. Cressonin vahingonkorvausvaatimusten osalta komission on vaikea ymmärtää, millä tavalla EY 213 artiklan mukaisen menettelyn aloittaminen voisi olla virhe, ellei kyseiseen päätökseen liity toimivallan väärinkäyttöä tai ellei ole toimittu oikeudenvastaisesti esimerkiksi nostamalla aiheeton kanne.

3. Berthelot'n ja Riedingerin tapaukset

47. Keskeiset tosiseikat, joihin komissio vetoaa, on jo esitetty tiivistetysti tämän ratkaisuehdotuksen luvussa III. Niitä ei liene tarpeen kerrata, vaan riittää kun todetaan, että komission mukaan kyseisissä kahdessa tapauksessa on olemassa näyttöä siitä, että Cresson on puuttunut henkilökohtaisesti asioihin suosiakseen kahta henkilökohtaista tuttavaansa. Vaikka päätökset teki muodolli-

sesti asianomainen komission yksikkö tai Cressonin kabinetti, on todettava, että Cresson oli viime kädessä vastuussa kyseisistä päätöksistä. Komissio katsoo, että Cressonin käyttäytymistä voidaan pitää joko tahallisena tai ainakin törkeään huolimattomuuteen perustuvana EY 213 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyöntinä.

4. Seuraamus

48. Komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta määräämään seuraamuksen, mutta jättää sen laajuuden yhteisöjen tuomioistuimen harkintaan. Se voi johtaa eläkeoikeuksien lakkaamiseen joko kokonaan tai osittain tai muiden etuuksien lakkaamiseen. Komissio katsoo, että seuraamuksen määräämisessä tulisi noudattaa suhteellisuusperiaatetta. Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 10 artiklassa mainitut tekijät voivat tältä osin olla merkityksellisiä. Komissio katsoo, että rikkomus oli tässä tapauksessa vakava, koska siihen liittynyt eettinen sääntö heikensi luottamusta Cressoniin siitä huolimatta, ettei tämä enää ole komission jäsen; että Cresson oli täysin tietoinen siitä, että hänen tekonsa merkitsivät suosinnan harjoittamista; ja että on olemassa luotettavaa näyttöä siitä, että ainakin jotkin Cressonin teoista olivat tahallisia.

B *Cresson*

1. Yleiset huomautukset

49. Ensinnäkin Cresson valittaa, että häntä vastaan on suunnattu todellinen sotakoneisto, joka vaati häntä tulemaan Euroopan parlamentin talousarvion valvontavaliokunnan (COCOBU) kuultavaksi ja asetti hänet OLAFin, IDOCin ja hallinnon pääosaston perättäisten tutkimusten kohteeksi. Nämä toimenpiteet ovat Cressonin mielestä täysin suhteettomia verrattuna niihin seikkoihin, joista häntä syytetään. Tähän on epäilemättä selityksenä se ilmapiiri, joka ympäröi Santerin komission eroon johtanutta tapahtumasarjaa. Cresson väittää, että tapahtumat saivat alkunsa sanomalehtiartikkelista, jonka julkaissut belgialainen toimittaja on tuomittu useista rikoksista Belgiassa ja Ranskassa. Tämän jälkeen entinen komission virkamies Van Buitenen, joka katsoi tehtäväkseen paljastaa yhteisön etujen vastaisia petoksia, kanteli asiasta Belgian oikeusviranomaisille, riippumattomien asiantuntijoiden komitealle, OLAFille ja lehdistölle. Belgialainen tutkintatuomari otti asian käsiteltäväkseen kesäkuussa 1999 ja sai kumottua Cressonin koskemattomuuden.

50. Belgiassa pidetystä rikosoikeudenkäynnistä Cresson toteaa, että tutkintatuomari kuuli häntä koko viisi vuotta kestäneen menettelyn aikana vain kerran. Hän huomauttaa, että komissio lähetti väitetiedoksiantonsa suurin piirtein samaan aikaan, kun

Cresson sai lehdistöltä tietää joutuneensa syytteeseen. Tämä kuvastaa kurinpitomenettelyn ja rikosoikeudenkäynnin välistä läheistä yhteyttä. Cresson korostaa, että lopulta kaikista häntä vastaan nostetuista syytteistä luovuttiin ja että rikosoikeudenkäynnissä tehtiin päätös asian jättämisestä sikseen (non-lieu). Komissio ei valittanut tästä päätöksestä.

2. Oikeudelliset perusteet

a) Tutkittavaksi ottaminen

51. Komissiossa käydyn menettelyn osalta Cresson toteaa saaneensa tietää vasta kolmen vuoden kuluttua Santerin komission eroamisesta, että komissio katsoi hänen syyllistyneen suosinnan harjoittamiseen ja että tätä pidettiin komission jäsenyydestä johtuvien velvollisuuksien vakavana laiminlyöntinä. Myös Cressonin edustaja arvostelee menettelyä viitaten sen aloittamisen määräaikaan, komission riippumattomuuteen, perusoikeuksien kunnioittamiseen ja selvästi määritellyn menettelyjärjestyksen puuttumiseen asian käsittelyssä. Lisäksi Cresson huomauttaa komission pääsihteerin tuoneen eräässä yhteydessä esille kysymyksen rikosoikeudenkäyntien ja kurinpitomenettelyjen koordinoinnista. Cresson katsoo, että kun otetaan huomioon se, miten menettely käytiin, ja erityisesti se, ettei Cressonille tehty lainkaan kysymyksiä komission kollegion kuulemisessa, komissiolla oli ilmeinen aikomus saattaa asia yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

52. Cresson väittää, että EY 213 artiklaa on tulkittava suppeasti, koska sen tarkoituksena on mahdollistaa ankarien seuraamusten määrääminen komission jäsenille. Hän muistuttaa, että EY 213 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa edellytetään, että komission jäsenet "hoitavat tehtäväänsä täysin riippumattomina yhteisön yleisen edun mukaisesti". Jos he eivät näin tee, heihin on sovellettava EY 216 artiklaa. EY 213 artiklan 2 kohdan kolmatta alakohtaa sen sijaan sovelletaan silloin, jos komission jäsen ei osoita asianmukaista kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun hänelle toimikauden aikana tai sen päätyttyä tarjotaan tiettyjä ulkoisia tehtäviä. Siinä tapauksessa hänet joko erotetaan tehtävästään 216 artiklan mukaisesti tai hänen oikeutensa eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin lakkaa. Koska Cressonia ei syytetä velvollisuuksien laiminlyönnistä ulkoisten tehtävien takia, EY 213 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta ei koske häntä. EY 213 artiklan 2 kohtaa lukuun ottamatta ei ole olemassa muuta oikeudellisesti sitovaa velvollisuutta, johon voitaisiin vedota Cressonia vastaan. Komission jäsenten menettelysäännöt annettiin vasta asian tosiseikkojen tapahtumisen jälkeen, eikä niihin sisälly sellaisia velvollisuuksia, joilla olisi merkitystä Cressonin syyksi luettujen seikkojen kannalta. Jälleen kerran Cresson viittaa sellaisten kirjallisten menettelysääntöjen

puuttumiseen, jotka tässä yhteydessä takaisivat puolustautumisoikeudet, mikä Cressonin mukaan tekee komission kanteesta laittoman. EY 213 artiklan 2 kohta ei siten kelpaa oikeusperustaksi 19.7.2004 tehdylle komission päätökselle asian saattamisesta yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

53. Cresson väittää, että periaatetta, jonka mukaan kurinpitomenettelyä on lykättävä siihen saakka, kunnes samoihin seikkoihin perustuva rikosoikeudenkäynti on saatettu päätökseen (le pénal tient le disciplinaire en l'état), on sovellettava siitä hetkestä lähtien, kun komissio osallistui asianomistajana kyseiseen rikosoikeudenkäyntiin. Silloin, kun kummassakin menettelyssä käsitellään samoja tosiseikkoja, kurinpitomenettely menettää merkityksensä, jos samat väitteet hylätään rikosoikeudenkäynnissä. Cresson tähdentää, että vaikka Belgian syyttäjäviranomainen aluksi pitikin kiinni Berthelot'n työmatkoja koskevasta syytteestä, hän totesi sittemmin, ettei sen voida katsoa olevan Cressonin vastuulla. Koska kummassakin menettelyssä käsiteltyjen väitteiden taustalla ovat samat tosiseikat – olipa niiden oikeudellinen luokittelu mikä hyvänsä –, kanne on aiheeton eikä sitä pidä ottaa tutkittavaksi. Rikosoikeudellisessa asiassa tehty päätös johti siihen, että komission kanne menetti merkityksensä.

54. Ainoa Belgian syyttäjäviranomaisen tutkima väite koski vääriä matkamääräyksiä, joiden arvo oli 6 930 euroa. Syyttäjäviranomainen katsoi, ettei tätä väitettä voitu lukea Cressonin syyksi, ja lisäksi kyseessä oli suhteellisen vähäpätöinen rahasumma, johon voidaan soveltaa de minimis non curat praetor -periaatetta.

55. Näistä syistä komission kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi.

b) Aineellisoikeudellinen sisältö

56. Toissijaisesti Cresson väittää, että häntä vastaan esitetyt väitteet ovat perusteettomia.

57. Berthelot otettiin työhön asiaan sovellettavien sääntöjen mukaisesti, ja hänen tehtävänään oli työskennellä Cressonin neuvonantajana. Koska vierailevan tutkijan asema oli hallinnon mielestä asianmukaisin, Cresson ei koskaan kyseenalaistanut sitä. Berthelot ei ollut pätevyydeltään sen heikompi kuin muutkaan vierailevat tutkijat. Hän työskenteli tehokkaasti ja seurasi Cressonia työmatkoille. Hän irtisanoi itse työsopimuksensa terveydellisistä syistä. Kysymys toimintakertomuksesta tuli esille vasta hänen erottuaan tehtävästään. Ennen sitä asiasta ei ollut puhetta. Berthelot laati kertomuksen muistioiden perusteella. On loukkaavaa väittää, ettei hän kirjoittanut sitä itse. Matkamääräysten osalta Cresson viittaa Belgian syyttäjäviranomaisen toteamiin tosiseikkoihin.

58. Riedingerin tapaukseen ei Cressonin mielestä liity mitään epäselvää. Jokainen hänelle tarjotuista sopimuksista oli yleisen edun mukainen, ja Riedinger hoiti työnsä ilman korvausta. Väite kunniallisuuden puuttumisesta tuli ensimmäisen kerran esille komission kanteessa, ja se on perusteeton. Nähtävästi Cressonia moititaan kunniallisuuden puuttumisesta vain sillä perusteella, että hän ehdotti tehtäväksi kahta työsopimusta, joista kumpikaan ei johtanut raporttiin tai tutkimukseen ja joista Riedingerille ei maksettu mitään.

59. Toissijaisina seikkoina Cresson viittaa joihinkin vakaviin menettelyvirheisiin.

60. Ensinnäkin Cresson huomauttaa, että hallinnollisen tutkinnan aloitti virheellisesti komission henkilöstön ja hallinnon pääosaston johtaja nimittävänä viranomaisena IDOCin raportin perusteella, vaikka sen aloittaminen olisi ollut komission kollegion tehtävä.

61. Tämän osalta Cresson väittää vielä, että komissio loukkasi perusoikeuksia ja -periaatteita menettelyssä, joka johti tämän kanteen nostamiseen yhteisöjen tuomioistuimessa. Ensinnäkin sitä, että menettely aloitettiin vasta vuonna 2003 – seitsemän vuoden kuluttua tosiseikkojen tapahtumisesta – on mahdoton hyväksyä, koska raportit, joihin komissio vetoaa, olivat jo pitkään olleet saatavilla eikä kyseessä ole monimutkainen asia. Toiseksi vaikka komissio (virheellisesti) kieltää olevansa kurinpitoelin, sillä on useita menettelyllisiä tehtäviä, jotka olisi pidettävä erillään toisistaan. Kolmanneksi komissio antoi periksi varsinkin Euroopan parlamentin painostukselle, eikä sen toimintaa siten voida pitää puolueettomana. Neljänneksi sisäisen menettelyn käymiseen liittyi erilaisia menettelyvirheitä, jotka koskivat muun muassa IDOCin roolia, päällekkäisyyttä Berthelot'n tapausta koskeneen menettelyn kanssa ja kohtuuttomien määräaikojen asettamista.

62. Tärkein menettelyllinen ongelma on kuitenkin se, että toisin kuin yhteisön virkamiehet ja muut toimihenkilöt, Cresson ei voi hakea muutosta, jos yhteisöjen tuomioistuin tekee hänelle vastaisen ratkaisun ja määrää seuraamuksen. Kurinpitomenettelyissä komission jäsenillä on heikommat menettelytakeet ja heikompi oikeussuoja kuin yhteisön virkamiehillä. Cresson katsoo tämän loukkaavan hänen perusoikeuksiaan. Jäsenvaltioiden ministereillä on tältä osin paremmin suojatut puolustautumisoikeudet.

63. Cresson korostaa, että kurinpitomenettelyissä komission virkamiesten ja komission jäsenten kohtelussa on merkittäviä eroja.

Jälkimmäisillä ei ole yhtä vahvoja menettelytakeita eikä yhtä tehokasta oikeussuojaa. Cressonin mielestä tämä loukkaa hänen perusoikeuksiaan.

64. Cresson ymmärtää, ettei hän voi nostaa vastakannetta vahingonkorvauksista. Hän haluaa kuitenkin korostaa komission häiritsevän ja kohtuuttoman toiminnan vuoksi kärsimäänsä haittaa. Hän vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

C *Ranskan tasavallan kanta*

65. Ranskan tasavalta on Cressonin kanssa yhtä mieltä siitä, että EY 213 artiklan 2 kohta on sekä sisällöllisesti että ajallisesti sopimaton oikeusperusta kanteen nostamiselle häntä vastaan. Se huomauttaa, että tämä menettely menee päällekkäin sen komission yhteistä poliittista vastuuta koskevan järjestelmän kanssa, joka pantiin täytäntöön jo silloin, kun Santerin komissio erosi. Jättämällä yhdessä tehtävänsä komissio ilmaisi kantavansa yhdessä vastuun todetuista väärinkäytöksistä. Tästä seurasi, että sen yksittäisiä jäseniä vastaan ei nostettu kanteita.

66. Ranskan tasavalta on Cressonin kanssa samaa mieltä siitä, että päätös olla jatkamatta rikosoikeudenkäyntiä Belgiassa vie pohjan kurinpitomenettelyltä, ja se viittaa tässä yhteydessä syyttäjäviranomaisen oikeudenkäynnissä esittämiin toteamuksiin. Se pitää epäselvänä komission väitettä, jonka mukaan Belgiassa pidetty oikeudenkäynti ei koskenut suosinnan harjoittamista. Tarkoittaako komissio, että tosiseikkojen oikeudellinen luokittelu on erilainen vai että kyse on eri tosiseikoista? Joka tapauksessa belgialainen tuomioistuin totesi selvästi, ettei tosiseikkoja ollut näytetty toteen tai ettei niitä voitu lukea Cressonin syyksi. Se myös katsoi, ettei Berthelot'n ottaminen työhön ollut yhteisön sääntöjen vastaista. Komission väitteet suosinnan harjoittamisesta ovat vastoin belgialaisen tuomioistuimen tosiseikoista esittämiä toteamuksia.

67. Näin ollen Ranskan hallitus katsoo, että seuraamuksen määrääminen EY 213 artiklan 2 kohdan nojalla olisi kohtuutonta. Tällainen seuraamus edellyttäisi velvollisuuksien vakavaa laiminlyöntiä. Se huomauttaa, että viimeisten 50 vuoden aikana yhteisön virkamieheltä on evätty eläkeoikeudet vain kerran ja että kyseessä oli lahjontatapaus, jonka seuraamuksena oli eläkkeen alentaminen 35 prosentilla.[7] Seuraamuksen määrääminen olisi kohtuutonta jo siksi, että asian tosiseikkojen tapahtumisesta on kulunut jo kahdeksan vuotta. Tässä yhteydessä Ranskan hallitus viittaa siihen, miten ripeästi entistä komission jäsentä Bangemannia vastaan ryhdyttiin toimenpiteisiin. Cressonin asiaa ei

7 – Asia T-197/00, Onidi v. komissio, tuomio 30.5.2002 (Kok. 2002, s. II-325).

tulisi tarkastella erillään niistä käytännöistä, joita komissiossa tuohon aikaan oli olemassa. Komissio ei ryhtynyt toimenpiteisiin Cressonia vastaan silloin, kun tämä vielä toimi tehtävässään. Olisi kohtuutonta rangaista häntä toiminnasta, josta on arvosteltu koko komissiota.

VI Yleisiä huomioita EY 213 artiklan 2 kohdasta

68. Vaikka esillä olevan asian tarkastelussa keskitytäänkin Cressonia vastaan esitettyihin väitteisiin ja EY 213 artiklan 2 kohdan täsmälliseen merkitykseen, asiaan liittyy joitakin kysymyksiä, joilla on laajempi perustuslaillinen merkitys koko Euroopan unionille ja sen toimielimille. Ne koskevat vaatimuksia, joita yhteisön toimielimissä harkintavaltaa käyttävien henkilöiden on noudatettava, ja sitä, miten heidät tulisi saattaa vastuuseen, jos he eivät näin tee. Yhteisön toimielinten asianmukaisen toiminnan kannalta on olennaista, että johtavissa viroissa toimivat henkilöt eivät ole vain ammatillisesti päteviä vaan myös moitteettomasti käyttäytyviä. Näiden henkilöiden henkilökohtaiset ominaisuudet vaikuttavat suoraan kansalaisten luottamukseen yhteisön toimielimiä kohtaan, toimielinten uskottavuuteen ja sitä kautta niiden tehokkuuteen. Kuten riippumattoman asiantuntijakomitean 15.3.1999 päivätyssä kertomuksessa aivan oikein korostetaan, vain moitteettoman käyttäytymisen perusvaatimuksia noudattamalla "johtavissa viroissa toimivat voivat saavuttaa riittävästi arvovaltaa ja uskottavuutta osoittaakseen sellaista johtajuutta, jota heiltä edellytetään". [8]

69. EY 213 artiklan 2 kohdan tarkoituksen arvioimiseksi yhteisön perussopimusjärjestelmässä ja esillä olevan menettelyn suhteuttamiseksi on tärkeää huomata, että vastaavia määräyksiä on annettu myös muista yhteisön toimielimistä ja laitoksista, joiden on toimittava täysin riippumattomina ja täysin puolueettomasti hoitaessaan niille uskottuja tehtäviä. Viittaan Euroopan oikeusasiamiehen osalta EY 195 artiklan 2 kohtaan, tilintarkastustuomioistuimen osalta EY 247 artiklan 7 kohtaan, Euroopan keskuspankin johtokunnan osalta Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 11 artiklan 4 kohtaan ja yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen osalta vastaavasti yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 6 ja 47 artiklaan.

70. Komissiolle ja näille toimielimille ja laitoksille on yhteistä se, että Euroopan oikeusasiamiestä lukuun ottamatta ne kaikki toimivat kollegiaalisina eliminä, joiden yksittäisiä jäseniä ei voida panna viralta näille elimille uskottujen tehtävien hoitamiseen liittyvistä syistä. Koska näiden toimielinten

8 – Kertomuksen 1.5.4 kohta.

jäsenet toimivat kukin alansa korkeimmassa virassa ja koska he eivät ole minkään hierarkkisen valvonnan alaisia, tarvitaan erityisjärjestelyjä sen varmistamiseksi, että kaikesta harkintavallan väärinkäytöstä rangaistaan asianmukaisesti. Näihin järjestelyihin kuuluu olennaisesti se, että rangaistusvalta on joko sillä toimielimellä, jonka jäsen kyseinen henkilö on, tai jollakin toisella perussopimusjärjestelmässä vastaavassa asemassa olevalla toimielimellä. [9]

71. Tämänkaltaisilla menettelyillä varmistetaan, että julkisissa viroissa toimivat eivät ole asemansa perusteella ojennuskeinojen koskemattomissa silloin, kun heidän oma käyttäytymisensä ei täytä heille asetettuja vaatimuksia, ja annetaan perustakeet siitä, että kyseiset toimielimet hoitavat asianmukaisesti perussopimuksissa määrätyt tehtävänsä. Jo näiden järjestelyjen olemassaololla on tässä suhteessa ennalta ehkäisevä vaikutus.

72. On myös korostettava, että näiden perussopimuksissa määrättyjen järjestelyjen soveltaminen ei sulje pois muiden ojennusmenettelyjä koskevien järjestelmien soveltamista julkisessa virassa toimivan henkilön samaan käyttäytymiseen. Muiden järjestelmien soveltaminen ei liioin ole este perussopimuksissa määrätyn menettelyn soveltamiselle. Viittaan erityisesti poliittisen vastuun ja rikosoikeudellisen vastuun järjestelmiin. Ensin mainitussa vastuujärjestelmässä komissio vastaa Euroopan parlamentille EY 197 ja EY 201 artiklan mukaisesti vain kollegiaalisena elimenä. Parlamentti ei voi jättää epäluottamuslausetta yksittäisen komission jäsenen käyttäytymisestä. Nizzan sopimuksella muutetun EY 217 artiklan 4 kohdan nojalla yksittäistä komission jäsentä voidaan kuitenkin vaatia esittämään eronpyyntönsä, jos puheenjohtaja kollegion hyväksynnän saatuaan sitä häneltä pyytää. Toiseksi mainitussa vastuujärjestelmässä julkisessa virassa toimiva voidaan saattaa syytteeseen jäsenvaltion rikostuomioistuimessa silloin, jos kyseinen käyttäytyminen on kansallisessa laissa luokiteltu rangaistavaksi teoksi. Siinä tapauksessa komission jäsenelle myönnetty koskemattomuus on kumottava, kuten määrätään Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8.4.1965 tehdyn pöytäkirjan 20 artiklassa luettuna yhdessä sen 18 artiklan kanssa. Se, mitä järjestelmää kulloinkin sovelletaan, riippuu rikkomuksen luonteesta ja siihen liittyvien vaatimusten laadusta. Kullakin näistä järjestelmistä on eri tarkoitus, joten ne eivät voi olla toisiaan poissulkevia.

73. Komission osalta komission jäsenille asetetuilla käyttäytymisvaatimuksilla on suora toiminnallinen suhde komission tehtäviin yhteisön toimielinjärjestelmässä. Tältä osin on tärkeää korostaa, että yhteisön toimeenpanevana elimenä toimimisen lisäksi komissiolla on tärkeä sovittelutehtävä

9 – Jäsenvaltioissa on voimassa vastaavia perustuslaillisia järjestelyjä johtavissa julkisissa viroissa toimiville henkilöille, joita ei voida panna viralta sellaisten päätösten perusteella, joita he ovat tehtäviään hoitaessaan tehneet; näihin kuuluvat mm. Saksan liittotasavallan (Grundgesetz, 61 §:n 2 kohta), Ranskan tasavallan (Constitution de la République Française, 68 §) ja Italian tasavallan (Costituzione della Repubblica Italiana, 90 §) presidentit. Ks. myös Amerikan yhdysvalloissa käytössä oleva virkasyytemenettely, josta säädetään Yhdysvaltain perustuslain II §:n 4 osastossa.

jäsenvaltioiden, kaupan ja teollisuuden sekä yhteisön kansalaisten etujen yhteensovittamiseksi prosessissa, jossa määritellään yhteisön politiikkoja ja ehdotetaan yhteisön lainsäädäntöä. Tietyillä aloilla, kuten kilpailualalla tai valvottaessa yhteisön lainsäädännössä määritettyjen velvollisuuksien noudattamista jäsenvaltioissa EY 226 ja EY 228 artiklan nojalla komissiolla on lähes lainkäyttöelimeen verrattava tehtävä. Se onnistuu näiden tehtävien hoitamisessa vain, jos sen yksittäisten jäsenten nähdään toimivan täysin puolueettomasti ja täysin riippumattomina. Vain silloin sillä on riittävä arvovalta muiden yhteisön toimielinten, jäsenvaltioiden ja kansalaisten luottamuksen saamiseen.

74. Komission toimintaan ja tehtäviin kuuluu siis olennaisena osana se, että sen jokainen jäsen noudattaa aina tiukkoja käyttäytymisvaatimuksia, jotka takaavat hänen riippumattomuutensa, puolueettomuutensa ja kunniallisuutensa. Tämä pätee paitsi komission jäsenten ulkoisiin tehtäviin myös siihen, miten he toimivat johtaessaan vastuulleen kuuluvia komission yksiköitä ja hoitaessaan suhteita muihin komission sisäisiin yksiköihin. Komission sisäinen työskentelykulttuuri on jo sinänsä ratkaiseva komission toiminnan tehokkuuteen vaikuttava tekijä.

75. Komission jäsenen toimiminen näiden vaatimusten vastaisesti voi vahingoittaa merkittävästi toimielimen julkista kuvaa ja vähentää siihen kohdistuvaa luottamusta, mikä puolestaan heikentää sen tehokkuutta. Santerin komission yhteiseen eroon vuonna 1999 johtaneiden tapahtumien vaikutukset osoittivat, ettei tämä mahdollisuus ole pelkästään teoreettinen.

76. Komission jäsenille kuuluvia velvollisuuksia kuvaillaan yleisesti EY 213 artiklan 2 kohdassa. Sen mukaan heidän on hoidettava tehtäväänsä täysin riippumattomina yhteisön yleisen edun mukaisesti. Heidän on pidätyttävä kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa. Tehtäväänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä "kunnioittavat komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja".

77. Siinä, mitä EY 213 artiklan 2 kohdassa mainitut velvollisuudet tarkemmin ottaen merkitsevät, on kyse tulkinnasta, ja juuri se on esillä olevassa asiassa olennainen kysymys. Cressonin syyksi luettujen tosiseikkojen tapahtumahetkellä ei ollut olemassa mitään menettelysääntöjä, joissa olisi määritelty komission jäsenille asetetut vaatimukset.

Kyseiset säännöt on tällä välin laadittu ja pantu täytäntöön. [10] Niissä annetaan erilaisia eettisiin kysymyksiin liittyviä ohjeita, jotka koskevat komission jäsenen riippumattomuutta ja lahjomattomuutta sekä komission sisäisessä toiminnassa noudatettavaa lojaalisuutta, luottamusta ja avoimuutta. Niihin ei kuitenkaan näytä sisältyvän sellaisia ohjeita tai periaatteita, jotka liittyisivät nyt esillä olevan asian taustalla oleviin tosiseikkoihin. Komission jäsenyyteen ja toimielimen tehokkaaseen toimintaan kuuluu joka tapauksessa olennaisesti se, että tiettyjä eettisiä vaatimuksia noudatetaan. Tältä osin on syytä huomauttaa, että henkilöstösääntöjen 10–12 a artiklassa säädetään joistakin yhteisön virkamiehiä koskevista vaatimuksista. Vaikka nämä säännöt eivät koskekaan komission jäseniä, niitä voitaneen kuitenkin pitää ehdottomina vähimmäisvaatimuksina, joita heidän on noudatettava.

78. Ei liene mahdollista eikä hyödyllistäkään yrittää laatia tyhjentäviä sääntöjä moitteettoman käyttäytymisen vaatimuksista julkisissa viroissa. Aina on olemassa käyttäytymistä, jonka osalta ei pystytä määrittämään, mitä vaatimusta on rikottu, mutta jonka voidaan silti päätellä olevan yleisen edun vastaista. Kenneth Clark kuvaili aikanaan "sivistyksen" käsitettä hieman samaan tapaan seuraavasti: "Mitä on sivistys? En tiedä. En osaa määritellä sitä käsitteellisesti – vielä. Mutta luulen, että sen tunnistaa, kun sen näkee..." [11]

79. Riippumaton asiantuntijakomitea viittasi tältä osin "vähimmäisvaatimuksista muodostuvaan yhteiseen ytimeen", joka sen mukaan määritellään käyttäen mittapuuna tehtävien hoitamista täysin riippumattomana yhteisön yleisen edun mukaisesti. Se edellyttää, että päätökset tehdään puolueettomasti ja yksinomaan yleisen edun perusteella ja etteivät omat tai muiden yksityiset edut vaikuta päätöksiin. Se edellyttää myös kunniallisuuden ja pidättyvyyden osoittamista sekä vastuu- ja julkisuusperiaatteiden noudattamista. Jälkimmäinen periaate edellyttää muun muassa sitä, että kaikki henkilökohtaiset eturistiriidat tunnustetaan rehellisesti ja julkisesti. [12]

80. Kun yritetään määritellä julkisissa viroissa toimiville asetettavia vaatimuksia ja siten rajata riippumattoman asiantuntijakomitean mainitsemaa "yhteistä ydintä", on ehkä aiheellista mainita julkishallinnon etiikkaa käsittelevän Nolanin komitean Yhdistyneessä kuningaskunnassa määrittelemät niin sanotut seitsemän julkishallinnon periaatetta. Periaatteet ovat epäitsekkyys, lahjomattomuus, puolueettomuus, vastuullisuus, avoimuus, rehellisyys ja johtajuus. Periaat-

10 – Viimeinen versio on asiakirjassa SEK(2004) 1487/2.

11 – Kommentti BBC:n tunnetun televisiodokumentin "Civilisation" ensimmäisessä lähetyksessä vuonna 1968.

12 – Kertomuksen 1.5.4 kohta.

teista ensimmäinen eli epäitsekkyys määritellään seuraavasti: "julkisessa virassa toimivien on hoidettava tehtäviään yksinomaan yleisen edun mukaisesti. He eivät saa pyrkiä hankkimaan sen kautta taloudellista tai muuta etua itselleen, perheelleen tai ystävilleen".

81. Lopuksi on huomattava, että se, että korostan komission jäsenten kykyä taata ehdottoman riippumattomuutensa ja puolueettomuutensa koko toimikautensa ajan edellytyksenä sille, että komissio kykenee täyttämään sille uskotut tehtävät, ei johdu uuden oivalluksen saamisesta tai arvojen muuttumisesta. Viitaten virkavalaan, joka komission jäsenten on EY 213 artiklan 2 kohdan mukaan vannottava aloittaessaan toimikautensa, puheenjohtaja Walter Hallstein kuvaili Val Duchessessa 16.1.1958 pidetyssä komission perustamiskokouksessa komission jäsenten velvollisuuksien perusolemusta seuraavasti:

"En prononçant solennellement ces paroles, en notre nom à tous ainsi que l'exigent les termes du Traité, nous reconnaissons l'essentiel des obligations qui nous sont désormais communes.

Nous entendons par 'l'essentiel' que nos travaux servent l'Europe – l'Europe et non quelconques intérêts particuliers qu'ils soient d'ordre national, professionnel, économique ou personnel.

C'est en cela que réside la difficulté de nôtre tâche, mais c'est aussi ce qui lui confère une insigne dignité." [13]

Tämän selkeämpää todistusta edellä esitettyjen päätelmien pätevyydestä ei voitane esittää.

VII Tapauksen tarkastelu

82. Komission kanteessa tuodaan esille joitakin oikeudellisia kysymyksiä, jotka voidaan ryhmitellä seuraavien otsikoiden alle: tutkittavaksi ottaminen, menettelykysymykset, pääasia ja mahdollisen seuraamuksen määrääminen.

A *Tutkittavaksi ottaminen*

83. Cresson väittää ensisijaisesti, ettei komission kannetta pidä ottaa tutkittavaksi, koska EY 213 artikla ei ole asianmukainen oikeusperusta sen nostamiselle, että kyseinen kanne menetti merkityksensä sen jälkeen, kun Brysselin Tribunal de première instance, Chambre du conseil päätti olla jatkamatta

13 – "Vakuutan juhlallisesti meidän kaikkien puolesta perustamissopimuksen mukaisesti, että tunnustamme sen, mikä on olennaista niissä velvollisuuksissa, jotka tästedes jaamme. 'Olennaisella' tarkoitamme sitä, että velvollisuutemme on ennen kaikkea palvella Eurooppaa – Eurooppaa eikä minkäänlaisia yksittäisiä etuja, olivatpa ne sitten kansallisia, ammatillisia, taloudellisia tai henkilökohtaisia. Juuri tässä piilee tehtävämme vaikeus, ja juuri tämän vuoksi se on erityisen arvokas." KOM(58) PV 1 lopullinen, 18.4.1958, saatavilla myös osoitteessa www.ena.lu.

rikosoikeudenkäyntiä häntä vastaan, ja että kyseessä oleviin rahasummiin on niiden suhteellisen vähäisyyden takia sovellettava de minimis non curat praetor -periaatetta.

84. EY 213 artiklan 2 kohdassa ei sinänsä esitetä mitään erityisiä vaatimuksia siitä, millä perusteella tämän määräyksen nojalla nostettu komission tai neuvoston kanne voidaan ottaa tutkittavaksi. Cressonin esille tuomat menettelykysymykset ovat kuitenkin niin merkittäviä, että kyseisen määräyksen tarkoitus ja soveltamisala sekä sen suhde samoja väitteitä koskeviin muihin menettelyihin vaativat lähempää tarkastelua.

1. EY 213 artiklan 2 kohta esillä olevan kanteen oikeusperustana

85. Cresson tekee eron EY 213 artiklan 2 kohdan viimeisessä virkkeessä mainittujen eri seuraamusten välille. Ensinnäkin hän väittää, että tehtävästä erottamista koskevaa seuraamusta voidaan soveltaa, jos komission jäsen ei toimikautensa aikana ole noudattanut velvollisuuttaan hoitaa tehtäviään yleisen edun mukaisesti. Tämänkaltaisista tapauksista määrätään EY 216 artiklassa, johon EY 213 artiklan 2 kohdassa viitataan. Toiseksi komission jäsenen eläkeoikeuksien tai muiden vastaavien etuuksien lakkaamista koskeva seuraamus voidaan määrätä vasta komission jäsenen toimikauden päätyttyä. Lisäksi tämä toimenpide voidaan toteuttaa vain siinä tapauksessa, ettei kyseinen komission jäsen ole osoittanut asianmukaista kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun hänelle toimikauden päätyttyä on tarjottu tiettyjä tehtäviä tai etuja. Cresson väittää, että koska häntä vastaan ei ole esitetty jälkimmäisen tyyppistä rikkomusta koskevia väitteitä, komission kanne ei voi perustua EY 213 artiklan 2 kohtaan.

86. Komissio sen sijaan katsoo, että virassa olevalle tai entiselle komission jäsenelle voidaan määrätä kumpi tahansa EY 213 artiklan 2 kohdassa mainituista seuraamuksista, jos tämän on osoitettu laiminlyöneen komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia. Suosinnan harjoittaminen otettaessa henkilöitä työhön komissioon voidaan luokitella näiden velvollisuuksien laiminlyönniksi.

87. Tämä erimielisyys koskee lähinnä kolmea EY 213 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan liittyvää näkökohtaa. Ensinnäkin, voidaanko tehtävistä erottamista ja eläkeoikeuksien lakkaamista koskevien seuraamusten soveltamisessa tehdä ero sen mukaan, onko komission jäsenen toimikausi päättynyt? Toiseksi, voidaanko komission jäsenen eläkkeen lakkaamista koskeva seuraamus määrätä kaikenlaisten komission jäsenyydestä

johtuvien velvollisuuksien vai ainoastaan ulkoisiin tehtäviin liittyvien velvollisuuksien laiminlyönnistä? Kolmanneksi, mihin velvollisuuksiin EY 213 artiklan 2 kohdassa viitataan?

88. Ensimmäisen kysymyksen osalta riittää, kun viitataan EY 213 artiklan 2 kohdan sanamuotoon, sillä sen viimeisessä virkkeessä todetaan selvästi, että jos komission jäsen ei noudata velvollisuuksiaan, hänelle voidaan määrätä jompikumpi näistä seuraamuksista. Sana "velvollisuus" voi viitata vain samaan sanaan, jota on käytetty edellisessä virkkeessä, jonka mukaan komission jäsenet antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia. Toisin sanoen komission jäsenten on aina noudatettava heille kuuluvia velvollisuuksia, eikä tässä kohden tehdä eroa siinä, viedäänkö asia yhteisöjen tuomioistuimeen komission jäsenen toimikauden aikana vai sen päätyttyä. Teoriassa on siis mahdollista, että tehtävästä erottamisen ohella EY 213 artiklan 2 kohtaan voidaan vedota eläkeoikeuksien tai muiden etuuksien pidättämiseksi komission jäseneltä jo toimikauden aikana.

89. Cressonin väite, jonka mukaan EY 213 artiklaa sovellettaessa on tehtävä ero nykyisten ja entisten komission jäsenten välillä, ei siis ole perusteltu. Cressonin osalta taloudellisen seuraamuksen määrääminen on täysin mahdollista ottaen huomioon, ettei häntä erotettu tehtävistään EY 216 artiklan nojalla. Hän jätti tehtävänsä vapaaehtoisesti yhdessä Santerin komission muiden jäsenten kanssa.

90. Toinen väite, nimittäin se, että toinen EY 213 artiklan 2 kohdassa mainittu seuraamus olisi mahdollinen vain siinä tapauksessa, ettei komission jäsen ole osoittanut asianmukaista kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun hänelle toimikauden päätyttyä on tarjottu tiettyjä tehtäviä tai etuja, perustuu tämän määräyksen liian rajoittavaan tulkintaan. Kyseistä sääntöä on pidettävä vain yhtenä esimerkkinä komission jäsenille kuuluvista yleisistä velvollisuuksista, mikä käy ilmi sitä edeltävästä sanasta "varsinkin". Perustavan luonteensa takia tämä velvollisuus on haluttu mainita nimenomaisesti kyseisessä määräyksessä.

91. Kolmatta EY 213 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan liittyvää näkökohtaa tarkasteltiin jo edellä esittämissäni alustavissa huomautuksissa. Mitä tahansa käyttäytymistä, joka on omiaan kyseenalaistamaan yksittäisen komission jäsenen riippumattomuuden ja puolueettomuuden, on pidettävä tässä määräyksessä tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyöntinä, josta voidaan määrätä asiaankuuluvat seuraamukset. Vastoin sitä Cressonin väitettä, jonka mukaan EY

213 artiklan 2 kohtaa tulisi tulkita suppeasti velvollisuuksien laiminlyönnistä koituvien vakavien seurausten takia, tämän määräyksen soveltamisalaa on täysi syy tulkita väljästi, jotta taataan sen tehokkuus torjuttaessa sellaista käyttäytymistä, joka voi vaikuttaa haitallisesti koko komission toimintaan.

92. EY 213 artiklan 2 kohtaan voidaan siis vedota minkä tahansa komission jäsenyydestä johtuvan velvollisuuden laiminlyömisestä riippumatta siitä, tapahtuuko se komission jäsenen toimikauden aikana vai sen päätyttyä. Cressonin vastaväitteet on näin ollen hylättävä.

2. Belgialaisen rikostuomioistuimen päätöksen vaikutukset

93. Cressonin olennainen väite on, että koska Belgiassa häntä vastaan pidetty rikosoikeudenkäynti keskeytettiin tutkintatuomarin todettua, ettei väärennykseksi ja petokseksi todettuja tosiseikkoja voida lukea hänen syykseen, ja koska komissio ei tästä päätöksestä valittanut, kanteen nostaminen samoista tosiseikoista EY 213 artiklan 2 kohdan nojalla on perusteetonta. Väitteensä tueksi Cresson vetoaa periaatteeseen, jonka mukaan kurinpitoelintä sitovat rikostuomioistuimen rikosoikeudenkäynnin yhteydessä toteamat tosiseikat (le pénal tient le disciplinaire en l'état). Komissio puolestaan kiistää, että tosiseikat olisivat samat kummassakin asiassa. Oikeudenkäynti Belgiassa koski mahdollista väärennystä ja petosta, kun taas esillä olevassa asiassa on kyse suosinnan harjoittamisesta. Komissio huomauttaa vielä, että päätös olla jatkamatta rikosoikeudenkäyntiä perustui oikeudellisiin seikkoihin eikä tosiseikkoihin.

94. Ensinnäkin on syytä painottaa EY 213 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn erityisluonnetta, sillä vaikka oikeudenkäynnin kumpikin osapuoli usein luonnehtiikin menettelyä kurinpidolliseksi, se on itse asiassa erotettava kurinpitomenettelyistä kyseessä olevan julkisen viran tason perusteella. Koska komission jäsenen käyttäytyminen vaikuttaa suoraan sen toimielimen julkiseen kuvaan ja toimintaan, jossa hän työskentelee, EY 213 artiklan 2 kohdassa määrättyä menettelyä on pidettävä luonteeltaan perustuslaillisen kaltaisena. Tätä kuvastaa se, että kyseisessä menettelyssä päätöksiä ei tee toimielin itse, vaan toinen elin, nimittäin yhteisön puolueeton lainkäyttöelin.

95. Tässä yhteydessä yhteisöjen tuomioistuimella on yksinomainen tuomiovalta, johon

kansallisten tuomioistuinten ratkaisut eivät voi vaikuttaa. Koska yhteisöjen tuomioistuin on se viranomainen, jonka tehtävänä on viime kädessä määrätä seuraamus komission tai neuvoston pyynnöstä, sen on myös kyettävä määrittelemään, merkitseekö käyttäytyminen, josta komission jäsentä syytetään, velvollisuuksien laiminlyöntiä EY 213 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin voi tätä arvioidessaan ottaa huomioon kansallisen tuomioistuimen toteamat tosiseikat, sillä on asiassa oma vastuunsa, jota ei voida millään tavalla rajoittaa. Vaikka kansallinen tuomioistuin olisi siis (entistä) komission jäsentä vastaan pidetyssä kansallisessa rikosoikeudenkäynnissä todennut, ettei tiettyjä tosiseikkoja ole näytetty toteen tai että ne on näytetty toteen, mutta niistä ei seuraa rikosoikeudellista vastuuta, tämä ei voi rajoittaa yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa todeta ja arvioida samoja tosiseikkoja eri yhteydessä eli EY 213 artiklan 2 kohdan mukaisessa menettelyssä, jossa niitä tarkastellaan yhteisön oikeuden kannalta.

96. Näistä syistä katson, että periaatetta, jonka mukaan rikosoikeudenkäynti määrää kurinpitomenettelyä (le pénal tient le disciplinaire en l'état), ei voida soveltaa yhteisöjen tuomioistuimeen EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvissa menettelyissä.

97. Vaikka katsottaisiinkin, että kyseistä periaatetta voidaan soveltaa esillä olevan asian olosuhteissa, olen komission kanssa yhtä mieltä siitä, että belgialaisen tutkintatuomarin tarkasteltavana olleet tosiseikat eivät ole täysin samat kuin esillä olevan asian tosiseikat. Cressonin osalta ensiksi mainitussa oikeudenkäynnissä oli kyse muun muassa siitä, onko olemassa näyttöä siitä, että Berthelot'n matkamääräysten kirjoittaminen ja toimintakertomuksen laatiminen hänen ensimmäisen sopimuskautensa päätyttyä ovat luokiteltavissa väärennykseksi ja petokseksi. Esillä olevassa asiassa on sen sijaan kyse siitä, syyllistyikö Cresson suosinnan harjoittamiseen ottaessaan Berthelot'n työhön ja suodessaan hänelle tietyn kohtelun ja tarjotessaan sopimuksia Riedingerille. Kyseessä on siis aivan eri ongelma. Rikosoikeudenkäynnissä käsitellyt tosiseikat olivat vain sen erityiskohtelun sivuseurauksia tai ilmenemismuotoja, joka kummallekin henkilölle väitetään annetun Cressonin aloitteesta. Näitä tosiseikkoja ei tule sekoittaa itse suosintaan taipuvaiseen asenteeseen, joka sitä paitsi ei edes kuulu rikosoikeuden piiriin.

98. Toistan vielä, ettei mikään estä pitämästä kansallista rikosoikeudenkäyntiä samanaikaisesti EY 213 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn kanssa. Kummallakin menettelyllä on kansallisessa oikeusjärjestyksessä ja yhteisön oikeusjärjestyksessä eri tarkoitus. Ensin mainitun menettelyn tarkoituksena on panna täytäntöön kansallisen yhteiskuntarakenteen kannalta keskeiset vaatimukset ja jälkimmäisellä puolestaan pyritään varmistamaan yhteisön toimielinten asianmukainen toiminta perustamissopimuksen tavoitteiden

toteutumiseksi. Vaikka kansallinen rikosoikeudenkäynti olisikin jatkunut ja johtanut rangaistuksen määräämiseen, EY 213 artiklan 2 kohdassa mainittujen seuraamusten määrääminen olisi siitä huolimatta mahdollista.

99. Näin ollen on hylättävä Cressonin väite, jonka mukaan Brysselin Tribunal de première instance, Chambre du conseil'n 30.6.2004 tekemä päätös olla jatkamatta rikosoikeudenkäyntiä häntä vastaan tekee komission kanteesta täysin merkityksettömän ja että kanne näin ollen olisi jätettävä tutkimatta.

3. De minimis non curat praetor -periaate

100. Cresson väittää, että komission kanne olisi jätettävä tutkimatta Berthelot'n matkamääräyksiin liittyvien rahasummien vähäpätöisyyden takia. Komissio kiistää tämän perustelun ja toteaa, että mikäli se ylipäätään on merkityksellinen, se liittyy komission kanteen aineelliseen sisältöön eikä sen tutkittavaksi ottamiseen.

101. EY 213 artiklan 2 kohdassa ei esitetä vaatimuksia (entisen) komission jäsenen velvollisuuksien väitetyn laiminlyönnin vakavuusasteesta edellytyksenä sille, että komissio tai neuvosto voisivat nostaa siitä kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa. Päätös menettelyn aloittamisesta tämän perustamissopimuksen määräyksen nojalla kuuluu yksin kyseisen toimielimen harkintavaltaan. Komission kollegio tekee yhdessä kaikki päätökset tähän määräykseen perustuvan menettelyn käynnistämisestä (entistä) komission jäsentä vastaan. Voidaan olettaa, ettei tällaista päätöstä tehdä kevyesti.

102. Yhteisön eduille aiheutuneen aineellisen vahingon vähäpätöisyys ei ole mikään mittapuu sille, miten vakavaksi sen taustalla oleva kyseisen komission jäsenen velvollisuuksien laiminlyönti on luokiteltava. Merkityksellistä on se, oliko kyseinen käyttäytyminen omiaan vahingoittamaan komission arvovaltaa ja uskottavuutta ja heikentämään muiden toimielinten, jäsenvaltioiden ja kansalaisten luottamusta komissioon. Tässä tapauksessa on selvää, että Cressonin käyttäytymisestä koitui tällaista vahinkoa.

103. Berthelot'lle maksettujen summien suhteellinen vähäpätöisyys ei näin ollen horjuta mitenkään komission kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä. Kuten komissio aivan oikein toteaa, tämä seikka voidaan korkeintaan ottaa huomioon pääasiaa arvioitaessa.

4. Tutkittavaksi ottamista koskeva päätelmä

104. Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella pidän perusteettomana Cressonin väitteitä, joiden mukaan komission kanne olisi jätettävä tutkimatta.

B *Menettelykysymykset*

105. Cresson esittää joitakin vastaväitteitä siitä, miten menettely käytiin komissiossa ennen asian saattamista yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, ja hän arvostelee menettelytakeiden puuttumista EY 213 artiklan 2 kohdan soveltamisessa sinänsä. Vaikka nämä moitteet, jotka on esitetty tiivistetysti edellä 51 ja 60–62 kohdassa, esitettiin vain toissijaisesti, niitä on systemaattisesta näkökulmasta aiheellista tarkastella ennen siirtymistä aineelliseen kysymykseen.

106. Kuten Cresson perustellusti huomauttaa, ei ole olemassa mitään selkeää menettelyjärjestystä, jota komissio noudattaisi valmistellessaan päätöstä kanteen nostamisesta yhteisöjen tuomioistuimessa EY 213 artiklan 2 kohdan nojalla silloin, kun se katsoo, että yksi sen jäsenistä tai entisistä jäsenistä on laiminlyönyt komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia. Kun otetaan huomioon vakavat henkilökohtaiset seuraukset, joita tällaisella päätöksellä voi olla, komission kuuluu noudattaa asianmukaista varovaisuutta tutkiessaan ja arvioidessaan tosiseikkoja, välittäessään kantansa kyseiselle henkilölle ja kuullessaan kyseisen henkilön näkemyksiä häntä vastaan esitetyistä syytöksistä. Velvollisuus toimia harkitusti ja ottaa puolustautumisoikeudet tarkasti huomioon on erityisen tärkeää silloin, kun ennakkotapauksia ja lainsäädännössä säädettyjä valmistelumenettelyjä ei ole. Yleisesti ottaen komissio omaksui menettelyn valmistelussa hyvinkin varovaisen lähestymistavan laatimalla väitetiedoksiannon, välittämällä sen Cressonille ja antamalla hänelle tilaisuuden vastata siihen kirjallisesti ja suullisesti. Tämä yleinen näkökohta on tärkeää tuoda esille, ennen kuin siirrytään tarkastelemaan kutakin Cressonin valitusta erikseen.

107. Cressonin ensimmäistä väitettä, jonka mukaan hallinnollisen tutkinnan aloittaminen häntä vastaan olisi ollut komission kollegion tehtävä, koska henkilöstön pääosasto ei ollut siihen toimivaltainen, ei voida hyväksyä. Sen lisäksi, ettei ole olemassa mitään kirjoitettua tai kirjoittamatonta sääntöä siitä, että päätöksen komission jäseneen kohdistuvan väärinkäytösepäilyn tutkimisesta voivat tehdä vain hänen vertaisensa, on todettava, että pääosastot toimivat suoraan komission jäsenten alaisuudessa. Kuten jälleen kerran on korostettava, merkityksellistä on tässä yhteydessä se, että päättäessään aloittaa EY 213 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn komissio otti yksin vastuun niistä tosiseikoista, joihin sen väitteet perustuvat.

108. Perusoikeuksiensa loukkaamiseen vetoamalla Cresson ensinnäkin väittää, että sitä, että menettely häntä vastaan aloitettiin vuonna 2003, seitsemän vuoden kuluttua hänen syykseen luettujen tosiseikkojen tapahtumisesta, ei voida hyväksyä. Tämän väitteen osalta on huomattava, ettei EY 213 artiklan 2 kohdassa aseteta mitään määräaikaa, johon mennessä menettelyt (entistä) komission jäsentä vastaan on aloitettava. Tässä tapauksessa päätös aloittaa menettelyt Cressonia vastaan oli huipennus komissiossa järjestetylle tutkintaprosessille ja sisäisille uudistuksille, joista Cressonin on täytynyt olla tietoinen. Vaikka on myönnettävä, että seitsemän vuotta on merkittävä valmisteluaika sellaisten menettelyjen aloittamiseksi, joiden tarkoituksena on taloudellisen seuraamuksen määrääminen, se ei vaikuta komission toimivaltaan saattaa asia yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi EY 213 artiklan 2 kohdan nojalla. Jos ajan kulumiseen voitaisiin vedota perusteena kanteen tutkimatta jättämiselle, se – kuten komissio huomauttaa – estäisi komissiota tai neuvostoa nostamasta kannetta sellaisissa asioissa, joissa tosiseikat todetaan vasta pitkän ajan kuluttua niiden tapahtumisesta. Katson kuitenkin, että asian tosiseikkojen ja EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvan menettelyn aloittamispäätöksen välillä kulunut aika on seikka, joka voidaan ottaa huomioon mahdollisista seuraamuksista päätettäessä. Palaan tähän asiaan jäljempänä.

109. Puolustuksen mukaan toinen perusoikeuksien loukkaamista merkitsevä seikka on, että Cressonilta riistettiin oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, kun komissio menettelyn aikana asettui ensin tutkintatuomarin asemaan osallistuessaan Belgiassa pidettyyn rikosoikeudenkäyntiin ja aloittaessaan erilaisia hallinnollisia tutkimuksia ja sitten syyttäjän asemaan nostaessaan yhteisöjen tuomioistuimessa EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvan kanteen. Lisäksi komissio loukkasi kontradiktorisen menettelyn periaatetta evätessään Cressonilta mahdollisuuden tutustua sen kokouksen pöytäkirjaan, jossa komissio teki päätöksen tämän menettelyn aloittamisesta. Ensimmäisestä väitteestä toteaisin, että komissio käytti asianmukaisesti perustamissopimuksessa määrättyä toimivaltaansa koko menettelyn ajan sekä suorittaessaan tutkimuksia että päättäessään saattaa asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. On harhaanjohtavaa rinnastaa komission tässä yhteydessä toteuttamat toimenpiteet tehtäviin, jotka eivät sille kuulu. Toisesta väitteestä voidaan todeta, että koska Cressonille ilmoitettiin asianmukaisesti häntä vastaan esitetyistä syytöksistä väitetiedoksiannolla, se, ettei hänelle annettu mahdollisuutta tutustua 19.7.2004 pidetyn komission kokouksen pöytäkirjoihin, ei loukannut hänen oikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

110. Seuraavaksi Cresson väittää tässä yhteydessä, ettei komissio ollut puolueeton päättäessään EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvien menettelyjen aloittamisesta, koska se toimi Euroopan parlamentin poliittisen painostuksen alaisena. Jälleen kerran on korostettava, että vaikka komission vastuulla on ratkaista, nostaako se tämän määräyksen perusteella kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa, on viime kädessä yhteisöjen tuomiois-

tuimen asia päättää, täyttyvätkö seuraamuksen määräämisen edellytykset ja mikä seuraamus kyseisissä olosuhteissa on asianmukainen. Sillä, onko komissio toiminut puolueettomasti kanteen nostamisessa, ei ole merkitystä. Näin ollen myös tämä valitus on hylättävä.

111. Lopuksi Cresson väittää, että hallinnollisissa tutkimuksissa tapahtui useita menettelyvirheitä. On syytä huomauttaa, että eri tahoilla suoritetut hallinnolliset tutkimukset tapauksista, joissa Cressonin väitettiin harjoittaneen suosintaa, johtuivat suoraan tuohon aikaan esitetyistä komissiossa tapahtuneita väärinkäytöksiä koskeneista yleisistä väitteistä. Niitä ei sinänsä ollut tarkoitettu valmisteluiksi EY 213 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamiselle Cressonia vastaan. Ne saivat tämän merkityksen vasta jälkikäteen, kun komissio 21.1.2003 päätti toimittaa Cressonille väitetiedoksiannon. Päätös EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvan menettelyn aloittamisesta kuuluu yksin komission vastuulle kollegiaalisena elimenä, ja päätöksen tehdessään komissio myös ottaa täyden vastuun tosiseikoista, joihin sen kanne perustuu. Yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä on sen jälkeen arvioida pääasia näiden tosiseikkojen pohjalta. Tältä kannalta tarkasteltuna ne muodolliset – ja mielestäni hyvin vähäpätöiset – virheet, joiden valmisteluvaiheessa väitetään tapahtuneen, eivät silloinkaan, vaikka ne olisivat totta, voi vaikuttaa komission yhteisöjen tuomioistuimelle esittämien tosiseikkojen todenperäisyyteen tai pätevyyteen.

112. Cressonin pääasiallinen puolustautumisoikeuksia koskeva väite on, ettei hänellä tässä menettelyssä ole oikeutta hakea muutosta yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon. Vertailukohtina hän mainitsee yhteisön henkilöstön tilanteen riita-asioiden käsittelyssä ja hallituksen ministerien tilanteen Belgiassa, jossa julkisen aseman väärinkäyttöä koskevien asioiden ratkaisemista varten on käytettävissä kaksi oikeusastetta. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin itse asiassa käsittelee asioita ensimmäisessä ja ylimmässä oikeusasteessa EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvissa menettelyissä, kysymys on siitä, loukkaako tämä olennaisia puolustautumisoikeuksia. Tältä osin haluan jälleen kerran viitata EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvan menettelyn erityisluonteeseen, jonka vuoksi sitä ei suoraan voida rinnastaa kurinpitomenettelyihin yhteisön virkamiestä vastaan. Tällä menettelyllä on pikemminkin perustuslaillisen kaltainen luonne, ja se aloitetaan yleisen edun nimissä luottamuksen palauttamiseksi komission toimintaan. Koska kyseessä on yksi "perustuslaillisen katarsiksen" muodoista, on tarkoituksenmukaista, että tämänkaltaiset asiat käsitellään vain yhdessä oikeusasteessa yhteisön oikeusjärjestyksen ylimmässä tuomioistuimessa ja että ne eivät ole oikeuskäsittelyssä pidempään kuin tätä tarkoitusta varten on tarpeellista. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimessa pidettävä oikeudenkäynti antaa täysin riittävät takeet kyseisen komission jäsenen etujen suojaamisesta. Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä ja työjärjestyksessä määrättyjen takeiden

lisäksi takeena on se, että yhteisöjen tuomioistuin käsittelee tämänkaltaiset asiat täysistunnossaan (perussäännön 16 artiklan neljäs kohta). Kun otetaan huomioon EY 213 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn erityinen luonne ja tarkoitus, se, ettei yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon voida hakea muutosta, ei mielestäni loukkaa vastaajan perusoikeuksia.

113. Näin ollen Cressonin esittämät väitteet komissiossa ennen tämän kanteen nostamista käytyä menettelyä ja EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvaa menettelyä vastaan on hylättävä perusteettomina.

C *Aineellinen sisältö*

114. Seuraavaksi on tarkasteltava, merkitsevätkö ne tosiseikat, joista komissio syyttää Cressonia, komission jäsenyydestä johtuvien velvollisuuksien laiminlyöntiä EY 213 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Cresson ei sinänsä kiistä Berthelot'hon ja Riedingeriin liittyviä tosiseikkoja. Hän kuitenkin pääasiallisesti väittää, että kummassakin tapauksessa noudatettiin asiaa koskevia yhteisön sääntöjä.

115. Kuten edellä tämän ratkaisuehdotuksen VI luvussa esitettiin, komission jäsenyys edellyttää, että sen haltijat noudattavat ehdotonta riippumattomuutta, puolueettomuutta ja kunniallisuutta niin ulkoisten suhteiden hoitamisessa kuin toiminnassaan komission sisällä.

116. Berthelot'n tapauksessa on kiistatonta, että Cresson ilmaisi haluavansa ottaa henkilökohtaisen ystävänsä Berthelot'n henkilökohtaiseksi neuvonantajakseen. On myös osoitettu, että huolimatta kabinettipäällikkönsä varoituksista, joiden mukaan komissiolla ei ollut mitään mahdollisuutta ottaa Berthelot'a työhön, Cresson pyysi pääosastoa XII, joka oli yksi hänen vastuullaan olevista yksiköistä, etsimään sopivan keinon hänen palkkaamisekseen. Tämän yksikön ehdotuksesta Berthelot'lle tarjottiin sittemmin vuoden työsopimusta vierailevana tutkijana. Hänen tehtävänsä, kuten asiakirja-aineistosta ilmenee, oli "osallistua viidennen puiteohjelman ja erityisohjelmien valmisteluun biotieteiden alalla läheisessä yhteistyössä Cressonin kabinetin kanssa [ja] hoitaa yhteyksiä kansalliseen tutkimusyhteisöön eritoten Ranskassa". Kun otetaan huomioon Berthelot'n tavanomaisesta poikkeavat tieteelliset ansiot ja hänen työpaikkansa sijoit-

taminen lähelle Cressonia eikä pääosastoon XII, on ilmeistä, että tämä oli varsin epätavallinen järjestely hänen ottamisekseen työhön Cressonin edellä selostamalla tavalla.

117. Liioin ei ole vakavasti kiistetty sitä, että Berthelot sai 6 930 euron korvauksen työmatkoistaan Châtellerault'iin, että hänen työsopimustensa yhteenlaskettu pituus ylitti säädetyt enimmäisrajat ja että Cresson yritti jatkaa sopimussuhdetta Berthelot'n kanssa vielä sen jälkeen, kun tämä oli eronnut tehtävästään terveyssyistä.

118. Riedingerin tapauksessa on niin ikään näytetty toteen, että Cresson tarjosi toiselle henkilökohtaiselle ystävälleen ainakin kahta sopimusta tutkimusten suorittamiseksi aiheista, jotka eivät näytä täysin liittyneen niihin politiikkoihin, joista Cresson oli vastuussa. Vaikka näitä sopimuksia ei pantu täytäntöön eikä niistä aiheutunut lainkaan talousarviomenoja, ei voida olettaa, että tämä oli ennakoitavissa siinä vaiheessa, kun sopimuksia tarjottiin.

119. On tärkeää, ettei näitä tosiseikkoja arvioida erillään kokonaistilanteesta, jossa ne tapahtuivat. Cressonin puolustuksessa painotetaan, että esimerkiksi Berthelot'n palkkaamisessa noudatettiin yhteisön sääntöjä ja ettei muita tapahtumia, kuten Berthelot'n matkamääräyksiä Châtellerault'hon, voida lukea hänen syykseen. Olennaista kuitenkin on, että nämä tosiseikat osoittavat sitä perusasennetta, että Cresson halusi toimikautensa aikana käyttää hyväksi asemaansa myöntääkseen etuoikeuksia henkilökohtaisille ystävilleen yhteisön talousarvion kustannuksella. Toisin sanoen ei voida kuvitella, että Berthelot olisi palkattu komissioon samoilla ehdoilla ja että hän olisi saanut saman kohtelun, ellei Cresson olisi ollut komission jäsen.

120. Sekä komission että Cressonin yhteisöjen tuomioistuimelle esittämien tosiseikkojen perusteella olen sitä mieltä, että komissio väittää perustellusti Cressonin harjoittaneen suosintaa, kuten myös 15.3.1999 päivätyssä riippumattoman asiantuntijakomitean kertomuksessa on aiemmin todettu, ja ettei ole tarpeen tutkia, merkitseekö Cressonin käyttäytyminen myös törkeää huolimattomuutta. Vaikka tämä asenne ilmenikin vain esillä olevan kanteen perusteena olevissa kahdessa tapauksessa, halu osoittaa tällaista käytöstä korkeassa virassa antaa jo aihetta epäillä Cressonin kunniallisuutta ja puolueettomuutta komission jäsenenä ylipäänsä. Pelkkä vihjaus puolueellisuudesta

riittää herättämään tällaisia epäilyjä. Tämä vaikutti väistämättä Cressonin tehtäviin komission kollegiaalisessa päätöksenteossa, koska hän ei enää kyennyt takaamaan edellytyksiään toimia tässä ominaisuudessa. Hänen asenteensa puolestaan oli omiaan vaarantamaan ulkopuolisten luottamuksen komission riippumattomuuteen. Kuten lopulta kävi ilmi, tämä uhka toteutui ja vahingoitti vakavasti komission julkista kuvaa.

121. Näin ollen päättelen, että osoittamalla suosintaan taipuvaista asennetta eli halua käyttää hyväkseen komission jäsenyyttä etuoikeuksien myöntämiseksi henkilökohtaisille tuttavilleen Cresson laiminlöi komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia EY 213 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

D *Seuraamus*

122. Mikäli yhteisöjen tuomioistuin tekee Cressonille vastaisen ratkaisun, komissio vaatii sitä määräämään, että Cressonin oikeus eläkkeeseen ja/tai niihin liittyviin etuuksiin lakkaa kokonaan tai osittain tai että hänen oikeutensa muihin vastaaviin etuuksiin pidätetään EY 213 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Vaikka komissio jättää tämän seuraamuksen keston ja laajuuden yhteisöjen tuomioistuimen harkintaan, se katsoo, että seuraamuksen määräämisessä tulisi noudattaa suhteellisuusperiaatetta. Komissio toteaa myös, että henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevassa 10 artiklassa luetelluilla tekijöillä, joita käytetään seuraamusten määrittämisessä kurinpitomenettelyissä yhteisön virkamiehiä vastaan, voi tässä yhteydessä olla ohjeellista arvoa.

123. EY 213 artiklan 2 kohtaan perustuvasta taloudellisesta seuraamuksesta ja sen suuruudesta määrättäessä keskeinen kysymys on, miten vakavana kyseistä velvollisuuksien laiminlyöntiä on pidettävä rikkomuksen luonteen ja komissiolle toimielimenä aiheutuneen vahingon osalta. Jo pääasian tarkastelussa huomautin, että komission jäsenen suosintaan taipuvainen asenne vaikuttaa suoraan siihen, miten kyseisen henkilön mielletään toimivan komission kollegiaalisessa päätöksentekoprosessissa. Se vaikuttaa myös komission julkiseen kuvaan ja maineeseen, jotka tässä tapauksessa vahingoittuivat vakavasti. Lisäksi on todettava, että kestää suhteettoman kauan palauttaa mainearvo ja legitiimiys, jonka toimielin on vuosien kuluessa rakentanut. Aiheutuneet vahingot ovat siis huomattavia ja kestäviä.

124. Edellä esitettyjen huomioiden perusteella ei ole vaikea päätellä, että velvollisuuksien laiminlyönti, johon Cresson syyllistyi, antaa aihetta EY 213 artiklan 2 kohdassa mainitun taloudellisen seuraamuksen määräämiseen. Tarkemmin sanottuna katson, että rikkomus on riittävän vakava oikeuttaakseen eläkeoikeuksien ja muiden etuuksien lakkaamisen kokonaan. On kuitenkin joitakin tekijöitä, joiden takia nämä oikeudet ja etuudet on perusteltua lakkauttaa vain osittain.

125. Ensimmäinen niistä on se, että – kuten Cresson aivan oikein toteaa – ensimmäisten hallinnollisten tutkintojen ja EY 213 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen välillä kului huomattavan pitkä aika. Cressonilla on vasta kyseisestä päätöksestä lähtien ollut syytä suhtautua vakavasti siihen mahdollisuuteen, että hänen eläkeoikeutensa saatetaan pidättää kokonaan tai osittain. Lisäksi voidaan ottaa huomioon, että Cressonin maine on jo nyt kärsinyt huomattavaa vahinkoa asian saaman julkisuuden takia. Jotakin painoarvoa lienee myös sillä, että ilmeisesti tuohon aikaan vallinnut hallintokulttuuri jossakin määrin tuki Cressonin asennetta.[14] Lopuksi on aiheellista ottaa huomioon, että tämä on ensimmäinen kerta, kun EY 213 artiklan 2 kohdan mukainen kanne johtaa yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon.

126. Kun toisaalta komission jäsenen velvollisuuksien laiminlyöntiin on aiheellista vastata uskottavasti, pitäisin tässä tapauksessa asianmukaisena seuraamuksena Cressonin eläkeoikeuksien ja niihin liittyvien etuuksien alentamista 50 prosentilla alkaen siitä päivästä, jona yhteisöjen tuomioistuin antaa ratkaisunsa. Koska Cresson on saanut täyttä eläkettä siitä lähtien, kun hän jätti tehtävänsä vuonna 1999, en näe mitään syytä rajoittaa seuraamusta ajallisesti.

VIII Oikeudenkäyntikulut

127. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Komissio on vaatinut Cressonin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Cresson on hävinnyt asian, hänet on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaisesti Ranskan tasavallan, joka on asiassa väliintulijana tukemassa Cressonin vaatimuksia, on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

14 – Tässä yhteydessä on huomattava, että vaikka Cressonin ensimmäinen kabinettipäällikkö varoitti häntä ottamasta Berthelot'ta palvelukseen, muut yksiköt olivat valmiimpia yhteistyöhön ja noudattivat hänen pyyntöjään.

IX Ratkaisuehdotus

128. Edellä esitettyjen päätelmien perusteella suosittelen, että yhteisöjen tuomioistuin

– ottaa komission kanteen tutkittavaksi

– toteaa, että osoittamalla suosintaan taipuvaista asennetta eli halua käyttää hyväksi komission jäsenyyttä etuoikeuksien myöntämiseksi henkilökohtaisille tuttavilleen Cresson laiminlöi komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia EY 213 artiklan 2 kohdassa ja EA 126 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla

– määrää, että Cressonilta evätään 50 prosenttia hänen eläkkeestään ja muista vastaavista etuuksista tässä asiassa annettavan tuomion julistamispäivästä alkaen

– velvoittaa Cressonin korvaamaan oikeudenkäyntikulut

– velvoittaa Ranskan tasavallan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.